

Lansink

via de bijzondere bijstand, verruimd op de wijze die de Kamer verlangt. In verband met het armoedevraagstuk wordt hierover thans gediscussieerd. Nogmaals, een zigzagbeleid leidt tot nóg minder tanden.

□

De heer **Van Boxtel** (D66): Voorzitter! Wij zijn deze minister erkentelijk voor het feit dat hij, naast de herstructurering van het universiteitsbestuur, ook de herstructurering van het gebit wil waarnemen nu mevrouw Borst niet in het land is.

De heer Oudkerk heeft ook namens mijn fractie een motie ingediend. Uiteraard onderschrijven wij deze motie van harte. Ik vind het chiquer om, waar minister Borst zo al de vorige week in het overleg constateerde dat er sprake was van een probleem, haar nu door middel van deze motie eerst in de gelegenheid te stellen om na te gaan welke oplossingen er denkbaar zijn die wij op dit moment nog niet kunnen verzinnen. Daarnaast wil mijn fractie niet graag met de mond vol tanden blijven staan wanneer anderen niet aan vervanging kunnen toekomen vanwege financiële problemen. Als die situatie zich voor zou blijven doen, zou de vergoeding voor de gebitsprothese weer terug moeten in het ziekenfonds.

De heer **Lansink** (CDA): Voorzitter! Ook de heer Van Boxtel vraag ik wat deze motie toevoegt aan wat al door de minister is toegezegd.

De heer **Van Boxtel** (D66): De minister heeft de vorige week gezegd dat zij het probleem onderkent. Echter, zij zag niet meteen op welke wijze zij deze groep mensen van meer dan een half miljoen individueel tegemoet zou kunnen komen. De bijzondere bijstand is genoemd, maar de minister kwam ook met het voorstel om met de verzekeraars te gaan praten. Welnu, daarvan verwacht ik minder heil. Wij hebben de minister dan ook gevraagd om het probleem "mee terug te nemen". Wij hebben haar gevraagd na te gaan wat er kan worden gedaan ten behoeve van deze specifieke groep mensen, wellicht door middel van een convenant met de VNG, via de bijzondere bijstand enz. Wij zien graag dat al die routes nogmaals worden nagegaan. Als ten slotte

blijkt dat men er niet uitkomt, zal gewoon weer voor iedereen de prothese vergoed moeten worden, conform de Ziekenfondswet.

□

Minister **Ritzen**: Voorzitter! Ik ben de Kamer zeer erkentelijk voor de wijze waarop zij ook hier uitdrukking heeft gegeven aan de gezamenlijke zorg van kabinet en Kamer over de ontwikkelingen rondom het verkrijgen van een kunstgebit, een prothese, tegen de achtergrond van verzekeringen en het eigen inkomen. Het zal duidelijk zijn dat ik nu niet spreek als de minister van VWS, maar als de minister van VWS ad interim. In deze positie voel ik mij niet even vrij als wanneer ik de minister zelf was geweest om volledig in te gaan op de zaken die nu genoemd zijn. Ik wil wel op een aantal hoofdpunten ingaan.

Ik onderstreept dat de zorgen van de Kamer door het kabinet gedeeld worden en dat ook in het kabinet de mogelijkheden om een prothese aan te schaffen, maar vooral die om hem te vernieuwen ± het eerste is meestal niet zo'n probleem ± in stand moeten blijven. Het kabinet heeft met dezelfde zorg als de Kamer kennisgenomen van de conclusies van de Ziekenfondsraad dat er zich problemen voordoen die oorspronkelijk niet als zodanig werden gezien.

Het punt dat de heer Lansink noemde, zal zeker ook weer een rol spelen bij de verdere gedachte-wisseling in het kabinet. De motie ingediend door de heer Marijnissen, mevrouw Oedayraj Singh Varma, mevrouw Nijpels en de heer Leerkes zal ik graag aan het kabinet voorleggen. Dat is een figuur die ik in de afgelopen dagen al vaker heb gebruikt en die in het algemeen tot buitengewoon goede gedachte-wisselingen en rijpe conclusies leidt.

De heer **Van Boxtel** (D66): Ik hoop alleen dat dit voorval niet tot verdere karakterdeformatie aanleiding zal geven...

Minister **Ritzen**: Wellicht als het om optimisme gaat, maar op andere punten hoop ik inderdaad dat uw optimisme tot z'n recht zal komen.

Voorzitter! Ook de motie van de heren Oudkerk en Van Boxtel zal ik graag in het kabinet bespreken, maar ik geef wel meteen al aan dat er zeker vóór het uitbrengen van het

JOZ helderheid zal worden geboden over de conclusies van het beraad met de zorgverzekeraars. In hoofdlijnen zijn die conclusies eigenlijk ook al publiek bekend geworden: zorgverzekeraars voelen zich toch niet echt in een positie waarin zij er veel aan zouden kunnen doen. Dit maakt het probleem voor het kabinet ingewikkelder, maar het zal zeker zoeken naar oplossingen. Ik ben erkentelijk voor de motie, omdat daarin al een poging wordt gedaan om een oplossing te bieden voor het financiële beslag dat hiermee wordt gelegd.

Ik denk dat wij de heer Rijpstra tegemoet kunnen komen op alledrie de punten die hij noemde, maar ik zal mevrouw Borst vragen er nog schriftelijk op te reageren. De resultaten van het overleg met de zorgverzekeraars is in hoofdlijnen wel bekend, meen ik. Ze zijn ook in een algemeen overleg aan de orde geweest. Maar de heer Rijpstra heeft er recht op ook van het overleg met de VNG en de voorlichting een wat preciezer beeld te krijgen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, over de moties te stemmen zo snel mogelijk nadat de reactie van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bij de Kamer is binnengekomen. Ik neem aan dat de minister ad interim zal bevorderen dat dit zo snel mogelijk zal gebeuren, opdat de Kamer volgende week donderdag over de moties zal kunnen stemmen.

Aldus wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Instelling van de Raad voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (Wet op de VROM-raad) (24673).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Verbugt** (VVD): Voorzitter! Aan de herstructurering van de adviesraden is reeds een uitvoerig voortraject voorafgegaan. De Kamer heeft zich over deze materie al een aantal keren gebogen. Ook heeft de Kamer inmiddels de richtlijnen vastgesteld, volgens welke de

Verbugt

beoogde herstructurering in de praktijk gestalte moet krijgen. De uitwerking per departement is hiervan een afgeleide. De VVD-fractie kan daarom instemmen met de instelling van de nieuwe VROM-raad, waarin de thans bestaande Raad voor de volkshuisvesting, de Raad voor de ruimtelijke ordening en de Raad voor het milieubeheer zullen opgaan.

Dat neemt niet weg, voorzitter, dat mijn fractie toch nog behoefte heeft om op een paar punten nader met de regering van gedachten te wisselen.

Allereerst is er het punt van de gevoerde procedure. Wij willen inzien dat de minister vroegtijdig wil starten met de voorbereiding voor de totstandkoming van de nieuwe VROM-raad, maar mijn fractie heeft zich wel verbaasd over het al bekend worden van een beoogd voorzitter, terwijl de Kamer het nu voorliggende wetsvoorstel nog in behandeling moest nemen. Aan de andere kant is de profielschets van de raadsleden pas heel laat duidelijk geworden.

Een ding is duidelijk: de nieuwe VROM-raad is qua samenstelling kleiner dan de drie afzonderlijke raden samen. Ook ten aanzien van het secretariaat zal het uiteindelijke personeelsbestand kleiner zijn dan de som van de samenstellende delen. De VVD-fractie is van mening dat versoering zeer wel mogelijk is en zelfs ook wenselijk. De nieuwe samenwerkingsstructuur moet echter wel kwaliteitsadviezen kunnen blijven geven. Kan de minister op dit punt de Kamer de nodige garanties geven? Hoe is voorts voorzien in de overgang?

Zoals ik al zei: versoering mag niet de kwaliteit van de adviezen aantasten. Ik kom dan bij de samenstelling van de raad, te weten het beoogde ledental, respectievelijk de omvang. Ook mijn fractie heeft daar in het verslag een opmerking over gemaakt. Het VROM-terrein is een heel breed terrein en gelet op het aantal benodigde disciplines en vakrichtingen lijkt ons het eerdergenoemde aantal van elf leden, behoudens de voorzitter, een smalle basis. Het aantal van vijftien zou wellicht een beter startpunt zijn. Als straks in de praktijk zou blijken dat een VROM-raad van vijftien leden onvoldoende geëquipeerd is voor zijn taak, dan vinden wij heroverweging wenselijk. Wij vinden evenwel dat het niet verstandig zou zijn om al

op voorhand een eerder door de Kamer ingeslagen koers op dit punt weer te verlaten; derhalve zullen wij hier de minister volgen.

Wat wij minder wenselijk zouden vinden, is dat een op zich sobere VROM-raad steeds moet terugvallen op externe adviseurs die zich weer clusteren rond subcommissies. Op die manier zouden wij weer kunnen vervallen tot de bekende advies-kathedraal met de vele kapellen. Dat pad wil de VVD-fractie nadrukkelijk niet betreden. Deelt de minister ons standpunt?

Zoals het de minister bekend is, ligt er voor de VVD-fractie duidelijk een Europese dimensie aan het milieubeleid ten grondslag. Vandaar ook onze eerdere vraag, in hoeverre de beoogde VROM-raad is toegesneden op samenwerking binnen een Europese milieuraad. Het antwoord dat de advisering zich zou kunnen richten op de voorbereiding van de milieuraad van de Europese Unie, vinden wij in dit opzicht erg vaag; en dan vind ik "erg vaag" nog een understatement. Wij zouden ons kunnen voorstellen dat de samenwerking binnen de Europese milieuraad zijn vertaling krijgt in de opzet van de nieuw te vormen VROM-raad, bijvoorbeeld in de vorm van een coördinatiepunt. Hoe kijkt de minister hiertegenaan?

Waar het ons om gaat, is dat het grensoverschrijdende c.q. het Europese aspect, alsmede de daarbij behorende afstemming in het milieubeleid, ook in de adviesfunctie wat meer vaste voet krijgt. Voorkomen moet worden dat ten aanzien van het Europese en het Nederlandse beleid dingen langs elkaar heen lopen.

Voorzitter! Tot zover mijn bijdrage in eerste termijn. Eventueel zullen wij overwegen op het laatstgenoemde punt in tweede termijn een motie in te dienen.

□

Mevrouw **Assen** (CDA): Voorzitter! Het vervangen van drie adviesraden door een nieuwe VROM-raad is een forse ingreep, die in het veld onzekerheden oproept over de vraag of nog wel alle facetten van het beleid voldoende aandacht zullen krijgen van de nieuw te vormen VROM-raad. Specifiek geldt dit voor de facetten van het milieubeleid.

De CDA-fractie is van mening dat terecht is gekozen voor deze nieuwe

vorm van adviesraden, zoals wij ook bij de behandeling van de Kaderwet adviesraden hebben uitgedragen. Kleine, slagvaardige raden waarin deskundigen zitting hebben die een breed terrein overzien en die daardoor ook over alle facetten van het beleid kunnen en moeten adviseren. De nieuw te vormen VROM-raad zal dan ook zeer zorgvuldig moeten worden samengesteld om deze taak te kunnen uitoefenen.

Onzekerheid en verwarring komt mede door de onduidelijke wijze waarop in de memorie van toelichting is geschreven over de vier taakvelden en over de specialisaties, ook wel disciplines genoemd. Het aantal varieert van zeventien tot 25, afhankelijk van de paragraaf. Het wordt er natuurlijk ook niet duidelijker op als de minister in de nota naar aanleiding van het verslag schrijft dat de raad zelf commissies kan instellen dan wel externe deskundigen kan inhuren. Is de minister dan toch van mening dat de nieuwe VROM-raad onvoldoende geëquipeerd zal zijn voor het benodigde advieswerk? De CDA-fractie vindt het belangrijk dat de integratie van taakvelden voldoende wordt gewaarborgd, maar dat er niet te veel zij-, sub- en andere commissies komen. Wij krijgen hierop graag de reactie van de minister.

Wat betreft de waarborgen voor integrale advisering antwoordde de minister dat zij zal rapporteren in de begroting en dat zij haar adviesvoornemens interdepartementaal zal afstemmen. De waarborgen zullen in de wet verankerd moeten worden. Hoe zit het in dezen met de verantwoordelijkheid van de minister? Welke minister is waarvoor verantwoordelijk bij een gemeenschappelijk veld? Hoe kunnen adviesaanvragen van verschillende departementen aan de VROM-raad op elkaar worden afgestemd?

Een kleine raad is wat de CDA-fractie voor ogen staat; liever twaalf dan vijftien. De slagvaardigheid in besluitvorming en de helderheid in de advisering zullen daardoor toenemen. In antwoord op vragen van de CDA-fractie zegt de minister in de nota naar aanleiding van het verslag, dat de voorbereidingen voor de totstandkoming van de VROM-raad in een vergevorderd stadium zijn, zodat er geen open sollicitatieprocedure te hanteren is. De nieuwe voorzitter is al maanden

Assen

geleden bekend geworden, maar het moet in de ogen van de CDA-fractie geen enkel punt zijn om alsnog een open procedure te hanteren. Sollicitatieprocedures hoeven niet lang te duren. Of moet de conclusie nu al zijn dat de raad reeds is samengesteld?

Bovendien is bij de kaderwet aangegeven dat niet alleen op deskundigheid zal worden gelet maar ook op een brede maatschappelijke samenstelling en de man-vrouwverhouding. De minister geeft een profielschets van toekomstige leden van de raad, maar deze aspecten staan daarin niet vermeld; wel andere. Graag hoor ik van de minister wat zij precies verstaat onder "maatschappelijke oriëntatie".

Wat betreft de kosten van het inhuren van externe deskundigen is er sprake van onduidelijkheid. Bepaalt de minister nu of en, zo ja, voor hoeveel geld externe deskundigheid mag worden ingehuurd of krijgt de raad een budget en beslist hij zelf? De CDA-fractie geeft de voorkeur aan het laatste ± eigen budgetbeheer en uiteraard na afloop verantwoording afleggen over de bestedingen ± zeker ook omdat de minister het eens is met de CDA-fractie dat een kleine, efficiënte raad wellicht minder kost dan de drie op te heffen grote met grote secretariaten. Wij zijn zeer benieuwd naar wat de minister hierover in de begroting reeds kan meedelen.

□

De heer **Crone** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De hoofdles is versobering, maar tegelijkertijd is de vraag of de kwaliteit wel overeind blijft. Dat laatste blijft ons zorgen baren, met name op het punt van de breedte en de diepte. Het terrein van de VROM-raad is natuurlijk wel heel erg breed. Vergeleken met de Algemene energieraad, die wij hier twee weken geleden wettelijke grondslag hebben gegeven en waarvan is gezegd dat voor het brede terrein van energie een afzonderlijke raad benodigd is, is de VROM-raad nog veel breder. Hij heeft ook afzonderlijke delen die veel breder zijn. In de consistentie van het kabinetsbeleid is dat toch enigszins wonderlijk. Ik zal niet zover gaan om daarmee nu al de zaak weer te pogen op te splitsen. Wij zijn akkoord gegaan met deze hoofdlijn, maar ik vraag wel aandacht voor deze kwestie. Voor ons is een van de

hoofdvragen bij de evaluatie of dit terrein niet veel te breed is voor de raad. Dat heeft ook zijn weerslag op de uiteindelijke invulling van de begrippen. Zo wordt het begrip "milieu" terecht breed ingevuld, in de zin van duurzaamheid en integratie met alles erop en eraan. Met andere woorden: het kabinet maakt het maar breder en breder en de raad maar kleiner en kleiner. Het aantal van vijftien leden is voor ons als startpunt het absolute minimum. Evenals de VVD zullen wij op basis van de evaluatie wel bezien of het er meer moeten worden.

Verder zal onzes inziens extra geïnvesteerd moeten worden in de diepgang. Als er minder mensen in de raad zitten, zal de diepgang van die mensen en hun ondersteuning extra aan gewicht moeten winnen. De VROM-raad is geen wetenschappelijke raad of een maatschappelijke raad in de zin dat met belangenorganisaties wordt onderhandeld. Het is een raad van reflectie; hij bevindt zich op het grensvlak van wetenschap, belangengroepen en maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen. Dat vergt dus een enorm grote investering. Per raadslid wordt dan ook gevraagd om een schaaft met vijf poten. Letterlijk worden vijf eisen gesteld in de nota naar aanleiding van het verslag. De leden moeten beschikken over een brede kennis van meer dan een deelterrein van het VROM-beleid, het vermogen om hoogwaardige kennis van andere beleidsterreinen te kunnen integreren in het VROM-beleid, een uitgebreid (kennis-)netwerk, een brede maatschappelijke oriëntatie en kennis van en ervaring met veranderingsprocessen. Je zou kunnen zeggen dat de leden van deze raad aan zoveel eisen moeten voldoen, dat ze geen tijd meer hebben om in de raad te functioneren. Dat bedoel ik eigenlijk met een serieuze ondertoon. Het is nu al bij raden vaak heel moeilijk om momenten te vinden waarop de leden samen kunnen vergaderen in commissies en dergelijke. Ik zou er dan ook sterk de nadruk op willen leggen dat het secretariaat in staat wordt gesteld een deel van die problemen op te vangen.

Verder zijn wij van mening dat de inkrimping van het secretariaat wel erg hard gaat, namelijk van 27 naar twintig en zelfs naar vijftien mensen. Hoewel de inkrimping via natuurlijk verloop geschiedt, hetgeen uit

sociaal oogpunt een goede zaak is, is er wel des te minder kans om de noodzakelijke nieuwe impulsen aan het secretariaat te geven. Ik zou op dit punt de minister willen vragen wat behoedzamer te zijn dan zij zich nu voorneemt en in de begroting voldoende middelen te reserveren om het secretariaat op krachten te houden en ieder geval de twintig als uitgangspunt te hanteren in plaats van tussenstation. Ik ondersteun graag de motie van de VVD op dit punt. Ik ben het met mevrouw Verbugt eens dat er sprake zou kunnen zijn van een coördinatiepunt voor Europese adviesgeving.

Een andere vraag is of er binnen het secretariaat voldoende middelen zijn om extra onderzoek te houden en workshops te organiseren. Workshops kunnen namelijk vaak een beter middel zijn. Je doet er vaak evenveel kennis mee op als bij dure onderzoeken. Mijn vraag is dan ook of er wel is voorzien in voldoende middelen voor workshops met deskundigen etc. Interessant is ook het antwoord op de vraag of er sprake is van eigen budgetbeheer betreft of dat alles via de tafel van de minister gaat, zoals ik tot nu toe uit de stukken begrijp.

Zeer tevreden zijn wij over de rol van de Tweede Kamer. Die rol is goed geregeld. De Tweede Kamer kan haar wensen bekendmaken en ook rechtstreekse advisering vragen die natuurlijk afgestemd moet worden in het werkprogramma. Ik meen dat het goed is dit te zeggen op deze dag van de presentatie van het rapport van de onderzoekscommissie inzake het klimaat. Wij moeten niet alles zelf doen; wij moeten ook een aantal zaken laten onderzoeken, toetsen of voorleggen aan de raad van reflectie.

□

De heer **Hendriks**: Voorzitter! Artikel 1 van de wet tot instelling van de Raad voor volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer, ook wel genoemd een deel van de Kaderwet adviescolleges, geeft al meteen aan dat er een aanzienlijke reductie op het aantal leden van deze raad zal plaatsvinden. De minister stelt voor: ten minste elf, ten hoogste veertien andere leden. Mijn vraag aan de minister is hoe zij dat kan vertalen naar de minimaal zeventien disciplines die zij in de memorie van toelichting heeft aangegeven? Dit

Hendriks

lijkt mij voor een daadwerkelijke inbreng heel moeilijk, temeer ook omdat de drie voorgaande adviescolleges nu in deze nieuwe constellatie zijn opgenomen en deze drie colleges uit veel meer leden hebben bestaan.

Voorzitter! Ik wil graag een opmerking maken over artikel 3, lid 4. De termijn van ten hoogste drie maanden voor het inleveren van een advies lijkt mij te gering, vooral ook gelet op de intentie van deze raad. Wij weten dat alleen al voor het inwinnen van adviezen bij externe deskundigen drie maanden echt ontoereikend is. Doet zich deze situatie voor, dan zal de minister ongetwijfeld uitstel moeten verlenen. Ik vraag haar daarom of zij de termijn van ten hoogste drie maanden enigszins kan oprekken tot bijvoorbeeld minimaal vier maanden.

Voorzitter! Ik kom nu bij artikel 2, de taakomschrijving. Ik kan mij daar helemaal in vinden. De formulering is goed, maar ik zou de minister willen vragen om bij de zeventien disciplines aan de discipline planologie voorrang te geven. Ik zal toelichten waarom. Vorige week vrijdag en zaterdag hebben wij als Nederlandse parlementariërs in Dresden contact gehad met de Duitse parlementariërs en onder andere over dat aspect gesproken. Wij zijn met elkaar tot de conclusie gekomen dat de planologie als jonge maar toch zeer belangrijke wetenschap vaak de basis moet vormen voor de duurzame kwaliteit van ons milieu. Is de minister bereid om de jonge discipline planologie, binnen het totaal van zeventien disciplines, zodanig te positioneren dat uiteindelijk de optie die de planologie in zichzelf draagt, mogelijk wordt gemaakt? Het gaat hierbij om het bestuderen van de beleidsvoornemens en de noodzakelijke wensen binnen de samenleving, het deskundig formuleren hiervan in een rapport met beleidsregelen en vervolgens het aanreiken van dit rapport aan het bestuur.

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66): Voorzitter! Mijn fractie gaat akkoord met het onderhavige wetsvoorstel waarin wordt geregeld dat per 1 januari 1997 de VROM-raad wordt ingesteld. Het gaat om een raad met twaalf tot vijftien leden en evenzovele schapen met vijf poten, want

op dezelfde datum worden de Raad voor de volkshuisvesting, de Raad voor de ruimtelijke ordening en de Raad voor het milieubeheer opgeheven. En die ene VROM-raad krijgt tot taak: integrale advisering op het gebied van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer, alsmede duurzame kwaliteit van leefomgeving. Er resten ons nog een paar vragen en opmerkingen.

Natuurbeheer valt niet onder de VROM-raad, maar onder de Raad voor het landelijk gebied van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Kan de minister aangeven hoe de samenwerking zal worden vormgegeven tussen de VROM-raad en de Raad voor het landelijk gebied zonder dat er sprake zal zijn van problemen met afstemming en complexe besluitvormingsprocedures? Op dit moment is dit mijn fractie niet geheel duidelijk en wij hebben daar wat zorgen over.

Voorzitter! In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat de leden van de raad op een groot aantal terreinen deskundig moeten zijn. In dat kader heb ik een vraag die iets te maken heeft met de actualiteit; de heer Crone refereerde er zojuist ook al aan. De klimaatcommissie heeft vandaag het rapport uitgebracht en aan u en de pers aangeboden. Mijn vraag is dan ook of de VROM-raad ook reeds een rol zou kunnen spelen bij de voorbereiding van de komende klimaatconferentie in Kyoto eind 1997.

Ook kan de vraag worden gesteld in hoeverre het milieuvraagstuk voor de VROM-raad in Europees verband zal worden gezien. Mevrouw Verbugt heeft hier ook over gesproken. Welke andere rol ziet de minister voor de VROM-raad weggelegd, naast het voorbereiden van de inbreng voor de Europese milieuraad? In het antwoord op vragen van mijn kant zegt de minister dat de VROM-raad zich zou kunnen richten op de voorbereiding van de milieuraad. Maar vindt de minister dat het ook tot de taken behoort? Ik zou daar een voorstander van zijn. Geldt overigens die voorbereiding eveneens voor de Europese transportraad?

Minister **De Boer**: Voorzitter! Ik dank de leden voor de gemaakte opmerkingen. Naar mijn mening is het goed dat wij nog even met elkaar doornemen hoe het zo allemaal

gekomen is. Op 1 januari a.s. wordt de herziening van het adviesstelsel bij de rijksoverheid bestendigd naar aanleiding van het rapport "Raad op maat". Over die herziening is in de afgelopen periode met de Tweede en Eerste Kamer zeer vaak gesproken door staatssecretaris Kohnstamm van Binnenlandse Zaken. Hij voert namelijk de regie over deze rijksbrede herzieningsoperatie van het adviesstelsel. Dat gesprek met de Tweede en Eerste Kamer heeft ook geleid tot de totstandkoming van de Herzieningswet adviesstelsel en de Kaderwet adviescolleges die met ingang van 1 januari 1997 in werking zullen treden. Met de herzieningswet worden alle bestaande adviescolleges, op de WRR en de SER na, opgeheven en van hun huidige taak ontheven. Dit betekent voor mijn departement dat op 1 januari a.s. de Raad voor de volkshuisvesting, de Raad voor de ruimtelijke ordening en de Raad voor het milieubeheer zullen worden opgeheven. Dat geldt ook voor de Waddenadviesraad, zij het dat die voor de komende periode van vijf jaar een nieuw bestaan zal krijgen.

Met de kaderwet is een algemeen wettelijk kader gevormd waarbinnen nieuw in te stellen adviescolleges tot stand worden gebracht en een taak moeten uitoefenen. Deze wet bevat algemene regels voor adviesorganen nieuwe stijl met betrekking tot het instellen van adviescolleges, de samenstelling en de inrichting daarvan, advisering, standpuntbepaling, begroting en programmering. Dat is dus algemeen geregeld.

Artikel 4 van deze Kaderwet adviescolleges stelt dat een adviescollege bij wet wordt ingesteld. Het wetsvoorstel dat vandaag bij deze Kamer ter tafel ligt, strekt er dan ook toe op het terrein van VROM een nieuw, strategisch adviescollege in te stellen. Over dat wetsvoorstel wil ik gaarne met de Kamer van gedachten wisselen.

Het wetsvoorstel op de VROM-raad strekt tot de instelling, op 1 januari 1997, van de VROM-raad. Die raad krijgt van de regering de opdracht beide Kamers der Staten-Generaal te adviseren over hoofdlijnen van het beleid inzake de duurzame kwaliteit van de leefomgeving en over andere onderdelen van het rijksbeleid die relevant zijn voor de hoofdlijnen van het beleid op het gebied van de volkshuisvesting, ruimtelijke

De Boer

ordering en milieubeheer en dat alles in den brede.

Ik heb gekozen voor één adviesraad voor mijn departement. De reden hiervoor is dat de zonet genoemde beleidsterreinen een integrale aanpak vereisen teneinde een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan het realiseren van een duurzame kwaliteit van de leefomgeving. Dat integratieproces waar ik naar streef binnen mijn departement zal dus ook vorm moeten krijgen in de advisering aan het departement. Ik heb in alle debatten die ik tot nu toe met deze Kamer gevoerd heb over de beleidsterreinen van VROM, ook bij de diverse algemene beschouwingen, geconstateerd dat deze Kamer op zichzelf dat beleid ondersteunt.

Reeds nu, mede als gevolg van de Wet versobering en harmonisatie externe adviesraden VROM adviseren de huidige Raad voor het milieubeheer, de Raad voor de ruimtelijke ordening en de Raad voor de volkshuisvesting gezamenlijk. Ik noem als voorbeeld het reeds verschenen advies over de Vinex dat de Kamer ongetwijfeld kent en de adviezen waarmee men nu druk bezig is inzake het duurzaam bouwen en de nota Milieu en ruimte. Daarnaast voeren de ondersteunende secretariaten permanent overleg met elkaar.

Er zijn ook nieuw in te stellen adviesraden zoals de Raad voor het landelijk gebied, de Algemene energieraad en de Raad voor verkeer en waterstaat. Vanuit die gedachte van externe integratie kan men van mij begrijpen dat ik het erg belangrijk vind dat die raden zoveel mogelijk met elkaar tot het uitwisselen van gedachten komen en tot een gezamenlijke advisering op die terreinen waarbij dat zinvol kan zijn. Het eerste lid van artikel 23 van de kaderwet geeft mij de mogelijkheid adviesraden te verplichten gezamenlijk een advies uit te brengen indien ik dat nodig acht.

Wij streven naar een goede interne en externe integratie van het beleid. Dat neemt niet weg dat de VROM-raad ook kan adviseren over zaken die alleen, puur, sec met de volkshuisvesting te maken hebben of alleen met één aspect van het milieubeleid. Als dat aan de orde is en dat zullen vaak adviseringen zijn met een hoog specialistisch gehalte, dan is het mogelijk dat vanuit de VROM-raad een aparte commissie

benoemd wordt die weer een specialist zou kunnen aantrekken. Maar ik hecht eraan heel duidelijk te zeggen dat ik op geen enkele manier nastreef dat de raad weer een kathedraal wordt met kapellen, zoals een aantal keren in deze Kamer naar voren is gebracht. Nee, ik ga ervan uit dat het in negen van de tien gevallen zo is dat er gewoon een advies komt van de VROM-raad en dat er nauwelijks tot geen gebruik zal behoeven te worden gemaakt van aparte commissies.

Ik kom nu toe aan de samenstelling van de raad. Een belangrijke conclusie van het eerdergenoemde rapport "Raad op maat" was dat een adviescollege zou moeten bestaan uit een beperkt aantal onafhankelijke deskundigen op de verschillende beleidsterreinen van het ministerie. Ik ben van mening dat een VROM-raad die start met maximaal vijftien leden, inclusief de voorzitter, in staat moet worden geacht de leden van de Staten-Generaal en de regering van goede adviezen te voorzien. Een raad van deze omvang correspondeert ook met de kaderwet waarin ± bij amendement van de leden Scheltema-de Nie en Rehwinkel ± door de Kamer is vastgelegd dat een adviescollege bestaat uit een voorzitter en ten hoogste veertien leden. Dat maximale aantal heb ik in dit besluit dus tot het mijne gemaakt.

Over de disciplines die mijns inziens in de VROM-raad vertegenwoordigd dienen te zijn en de profielschets van de leden heb ik de Kamer, naar aanleiding van het verslag van 6 juni van dit jaar, reeds uitvoerig op de hoogte gesteld bij mijn nota van 12 juli jl. De Kamer mag mij tevens houden aan mijn toezegging dat naast de voorzitter de helft van de adviesraad uit "dames-leden" zal bestaan.

Dan kom ik op het secretariaat en de financiën. Zoals ik reeds heb gemeld in mijn nota van 12 juli jl. zijn de taak en de positie van de VROM-raad en zijn secretariaat nauw met elkaar verbonden. De instelling op 1 januari a.s. van een raad voor het hele departement betekent in mijn ogen dan ook dat deze raad ondersteund moet worden door een hoogwaardig, professioneel en efficiënt secretariaat. Zoals enkele woordvoerders al hebben gememo-reerd, betekent dit in concreto dat de huidige secretariaten ± de secretariaten van de RARO, de RAVO en de Raad voor het milieubeheer ±

gereorganiseerd zullen worden tot één secretariaat voor de VROM-raad. Vanwege de tijd is met deze reorganisatie al begonnen. Dat is personeelstechnisch gewoon noodzakelijk en ook fatsoenlijk.

In de eerdergenoemde nota heb ik de contouren van dat secretariaat al geschetst. In de begroting van 1997 van mijn departement, die komende dinsdag wordt ingediend, zijn de financiële gevolgen van de overgang van de huidige raden naar de VROM-raad inzichtelijk gemaakt. Omdat pas de komende maanden meer inzichtelijkheid zal ontstaan omtrent de herschikking van het budget van de VROM-raad en ik een soepele overgang nastreef van het oude naar het nieuwe stelsel, zal ik vooralsnog het beschikbare budget voor 1997 op het niveau van dit jaar blijven hanteren. Ik ben echter van mening dat een kleine en dus efficiënte VROM-raad met een daarbij passend efficiënt secretariaat minder kostbaar zal zijn dan die drie grote raden met die afzonderlijke secretariaten. Dat betekent in mijn ogen dat ik vanaf 1997 besparingen op het budget van de VROM-raad niet uitsluit.

Dat brengt mij op een aantal aparte vragen van de woordvoerders. Ik begin met de vragen van mevrouw Verbugt, die zich afvroeg of de gevoerde procedure wel zo elegant was. Ik gebruik het woord "elegant", maar zij gebruikte een ander woord. In het begin van dit jaar heb ik geconstateerd dat er bij de voorzitters van de bestaande raden behoefte was aan duidelijkheid over de positie die zij in de komende periode zouden innemen. Het was duidelijk dat er van de drie voorzitters in ieder geval één niet wilde terugkomen. Bij een andere voorzitter was er onduidelijkheid over zijn eigen persoonlijke situatie. Bij de derde voorzitter was er tevens sprake van een voorzitterschap van een zeer grote milieuorganisatie in den lande. Gezamenlijk ± de voorzitter en ik ± kwamen wij tot de conclusie dat die combinatie ± het voorzitterschap van een van de allergrootste milieuorganisaties in Nederland en het voorzitterschap van de VROM-raad ± niet gepast is. Dat betekent dat ik op dat ogenblik al om mij heen heb gekeken naar een potentiële nieuwe en goede voorzitter. De Kamer zal met mij van mening zijn dat voor de VROM-raad het beste niet goed genoeg is en dat

De Boer

het noodzakelijk is dat je zo snel mogelijk moet beginnen met bekijken wie daarvoor in aanmerking zou kunnen komen. Ik prijs mij buitengewoon gelukkig dat ik in staat ben geweest om een voorzitter aan te trekken die, wat mij betreft, voldoet aan alle kwalificaties die men aan de voorzitter van de VROM-raad kan stellen. Op dit ogenblik ben ik bezig met het proces dat leidt tot de totale samenstelling van de VROM-raad. Ik heb al gezegd dat het uitgangspunt daarbij is dat behalve brede deskundigheid ± daar kom ik straks op terug ± ook de gemeenschappelijkheid van het gezelschap qua sekse buitengewoon belangrijk is.

Mevrouw Verbugt heeft gevraagd of zo'n kleine groep wel deskundig genoeg is. Ik haalde die vraag ook uit de woorden van mevrouw Assen en de heer Crone. Dat is dus een zorg die kennelijk breed leeft in deze Kamer. Ik kan de Kamer zeggen dat het mijn bedoeling is om voor deze VROM-raad mensen aan te stellen die zeer breed georiënteerd kunnen functioneren en oordelen. Zij moeten een deskundigheid hebben van deze maatschappij. Ik doel dan met name op de optiek waarin wij allerlei processen beoordelen en benaderen. Ik heb dus allrounddeskundige leden nodig, waarbij het zo kan zijn dat er leden zijn die met name heel deskundig zijn op het milieugebied en een sterke natuurwetenschappelijke achtergrond hebben en dit paren aan een groot inzicht in het maatschappelijke gebeuren. Dat vind ik noodzakelijk. Wij hebben mensen nodig met een helicopterview en een grote mate van maatschappelijke betrokkenheid en deskundigheid.

Daarmee heb ik, denk ik, ook de vraag van mevrouw Assen beantwoord. Zij vroeg zich af wat precies de bedoelde maatschappelijke oriëntatie is. Voor een deel is dat terug te vinden in de kaderwet, artikel 12, lid 3. Dat kan men dan aanvullen met de woorden die ik zo-even heb gebruikt.

Dat betekent, mijnheer Crone, dat wij inderdaad leden moeten hebben met een behoorlijke diepgang. Ik hecht meer aan een heel klein, selectief gezelschap dat mij goed kan adviseren dan aan een groep van een paar honderd mensen. In dat laatste geval is het sowieso moeilijk om tot een behoorlijke discussie te komen omdat men zoveel verschillende mensen bijeenbrengt. Daarnaast heeft men geen garantie

dat de benodigde diepgang aanwezig is juist door de kwantiteit. De kwaliteit staat bij mij dus voorop.

Tegen de heer Hendriks zou ik willen zeggen ± dit is een grapje, hoor ± dat planologen per definitie breedgeoriënteerde mensen zijn. Er zullen dus ongetwijfeld planologen in het gezelschap komen. Alleen een planoloog sec is echter onvoldoende. Mensen moeten meer hebben dan dat.

Kan de VROM-raad adviseren over bijvoorbeeld klimaatbeleid en hoe zit het met de samenwerking van de VROM-raad met andere raden? Ik kan de Kamer zeggen dat de VROM-raad uiteraard kan en wellicht ook moet adviseren over het klimaatbeleid. Wat dat betreft zou ik dus niet weten wat hier het probleem is. Daarnaast is het geregeld dat samenwerking tussen de diverse raden zonder meer aan de orde is. Het is belangrijk dat wij dat goed regelen. Ik kan niet zo snel vinden waar het in de wetstekst geregeld is. Dat heb ik niet bij de hand. Het is in ieder geval goed geregeld.

Ik kom bij de coördinatie voor de Europese adviesaanvragen. Wij zijn op het ogenblik bezig met dit aspect. In hoeverre kan de milieuadviesraad van de Europese Unie nog verder geadviseerd worden? Als onderwerp voor de advisering door de VROM-raad is voorbereiding van de milieuadviesraad denkbaar. Ik wil de Kamer heel duidelijk aangeven dat wij op dit punt nog niet tot een afgeronde stellingname zijn gekomen. Ik ben echter met de sprekers van mening dat wij dit onderwerp heel duidelijk bij de advisering zullen moeten betrekken. Dat betekent wat mij betreft niet dat elke milieuraad van tevoren geadviseerd moet worden door de VROM-raad. Dat wij voor advies op Europese regelgeving en Europees milieubeleid een lichaam moeten hebben, wellicht de VROM-raad zelf, kan ik mij overigens heel wel voorstellen.

Voorzitter! Ik meen dan ik de meeste vragen beantwoord heb. Ik ga nog even in op de termijn van advisering. Mijnheer Hendriks! De termijn van drie maanden is niet nieuw; die staat ook al in de huidige Wet op de ruimtelijke ordening. Daarin is aangegeven dat de termijn van drie maanden belangrijk is. Over die duur zijn geen klachten. Overigens, als ze absoluut te kort is,

valt dit altijd in onderling overleg goed te regelen.

□

Mevrouw **Verbugt** (VVD): Voorzitter! Ik dank de minister voor haar antwoord. Het is al vele malen geconstateerd dat het VROM-terrein een breed terrein is. Het milieubeleid daarbinnen is ook breed en de Europese regelgeving op dat punt is het eveneens. Wij willen niet dat dit hele, brede terrein ons uit de vingers loopt. Wij hechten juist aan bundeling van kennis om daarmee ons voordeel te doen bij het ontwikkelen van beleid. De minister heeft voor ons in haar antwoord de contouren geschetst van de reorganisatie en het secretariaat en van de wijze waarop het secretariaat op dit punt ondersteuning kan bieden. Waar het ons nu om gaat, is dat met de beoogde versoberingsoperatie vooral het Europese aspect van het milieubeleid niet in de knel komt, vooral in relatie tot ontwikkelingen die zich in andere lidstaten van de Europese Unie voltrekken. De minister geeft in haar antwoord aan dat zij op dit punt nog doende is, maar dat zij nog niet tot een afgerond oordeel is gekomen.

Voorzitter! De VVD-fractie wil de minister graag een stukje op weg helpen en daarom dien ik op dit punt een motie in, zoals ik eerder heb aangekondigd.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat:

- het milieubeleid in belangrijke mate door Europese regelgeving wordt bepaald;

- in een aantal lidstaten binnen de Europese Unie milieuadviesraden bezig zijn met nadere samenwerking in een uiteindelijk te vormen Europese milieuadviesraad;

voorts overwegende, dat bundeling van bestaande kennis en expertise bij die adviesraden van belang is voor de ontwikkeling van een doelmatig milieubeleid;

verzoekt de minister bij de nadere vormgeving van de VROM-raad ruimte te maken voor een

Verbugt

coördinatiepunt voor de samenwerking tussen milieuadviesraden in diverse lidstaten van de Europese Unie,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Verbugt, Augusteijn-Esser en Crone. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 6 (24673).

Mevrouw **Assen** (CDA): Voorzitter! Ik dank de minister voor haar uitvoerige beantwoording. Op drie vragen die ik in eerste termijn heb gesteld, heb ik geen antwoord gekregen en ik wil er graag alsnog duidelijkheid over krijgen.

De minister heeft heel uitvoerig geantwoord over de samenwerking en de afstemming tussen de verschillende adviesraden, maar zij heeft niet geantwoord op mijn vraag naar de verantwoordelijkheid, wanneer adviesaanvragen vanuit verschillende departementen aan de VROM-raad gesteld worden. Hoe worden die op elkaar afgestemd en wie is uiteindelijk de verantwoordelijke bewindspersoon hiervoor?

De tweede vraag die naar mijn mening niet is beantwoord, vat ik heel kort samen. Waarom is er geen open sollicitatieprocedure voor de VROM-raad meer mogelijk?

Ten derde heb ik gevraagd naar het budgetbeheer dan wel de ministeriële beschikking over gelden voor de VROM-raad ten aanzien van externe deskundigheid.

De heer **Crone** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik vind de secretariële ondersteuning een belangrijke compensatie in de diepte voor de wellicht wat kleine omvang van de raad. Bij de begrotingsbehandeling dit jaar en volgend jaar zullen wij zeer goed bezien of wij kunnen instemmen met de verkleining van het secretariaat van twintig naar vijftien mensen. Op dit punt behouden wij ons alle rechten voor. Wij zullen niet wachten op de evaluatie van de raad als geheel, die na vier jaar plaatsvindt, want dan is het kwaad wellicht reeds geschied.

De heer **Hendriks**: Mijnheer de voorzitter! Ik dank de minister voor het beantwoorden van mijn vragen in eerste termijn.

Ik volg de minister volledig als het gaat om de samenstelling van de raad en de eisen die zij daaraan stelt. Het is goed dat de samenstelling zodanig is dat veelzijdigheid en maatschappelijke betrokkenheid aanwezig zijn.

Wat de voorzitter van de raad betreft heeft de minister ons wat nieuwsgierig gemaakt. Kan de minister vertellen wie het wordt en uit welke discipline hij of zij komt?

Heeft de minister mijn vraag in eerste termijn over de planologie wel goed begrepen? Ik zie de planologie als een helikopterdiscipline, dit in tegenstelling tot alle andere disciplines die in de memorie van toelichting staan vermeld. Ik heb over die discipline planologie een vraag gesteld. Ik hoop dat die de juiste plaats in de nieuwe raad zal krijgen.

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik dank de minister voor de uitgebreide beantwoording. Zij heeft duidelijk aangegeven dat de AAN strategisch adviescollege kansen biedt voor een integrale benadering van beleid. Ik meen dat dit de winst is van de operatie waarover wij thans spreken.

De minister verbaasde zich wat over mijn vraag over de klimaatconferentie in Kyoto volgend jaar. Ik zal een korte toelichting geven. Op dit moment is de raad nog niet geheel operationeel. Er moeten nog wat zaken worden geregeld. Een zo ingewikkeld vraagstuk als het klimaat vraagt natuurlijk om een snelle en intensieve actie.

Zij heeft aangegeven dat aparte commissies vanuit de raad mogelijk zijn, maar plaatste wel gelijk de kanttekening dat dit niet uit de hand moet lopen. In hoeverre zou dit op dit punt aan de orde moeten zijn?

Voorzitter! De minister heeft gezegd dat er thans voldoende afstemming is. Ik reken erop dat dit het geval is.

Wij hebben de motie van de VVD ondertekend. Wij hebben een duidelijke voorkeur voor een goede coördinatie op dit punt terzake van samenwerking binnen Europa. Ik

meen dat dit absoluut noodzakelijk is. Het antwoord van de minister in de schriftelijke voorbereiding leek erop dat een en ander tamelijk vrijblijvend werd behandeld. Uit haar antwoord nu blijkt dat dit niet de bedoeling is. Ik hoor in tweede termijn graag een bevestiging.

Minister **De Boer**: Voorzitter! Mevrouw Verbugt heeft gezegd dat bundeling van kennis erg belangrijk is. Daar ben ik het volstrekt mee eens. Dat is ook terug te vinden in dit voorstel. Bundeling van kennis is noodzakelijk. Beïnvloeding van elkaar ten aanzien van de diverse maatschappelijke problemen waarmee wij te maken hebben op de beleidsvelden volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer is heel essentieel. Ik ben blij dat mevrouw Verbugt dit onderschrijft.

Zij heeft met anderen een motie ingediend inzake de coördinatie van advisering over Europees milieubeleid. Ik laat het oordeel over die motie aan de Kamer over. Ik heb uiteraard geen enkel probleem met deze motie, want zij spoort geheel met wat ook ik belangrijk vind.

Ik heb verzuimd een duidelijk antwoord te geven op de vragen die mevrouw Assen aan de orde heeft gesteld. Mijn excuses daarvoor. Ik kan haar zeggen dat de eindverantwoordelijkheid voor de afstemming tussen de interdepartementale commissies bij de minister blijft liggen. Wat ik doe met de al dan niet gecoördineerde adviezen die ik ontvang van de diverse adviescommissies, blijft dus mijn verantwoordelijkheid. Wat dit betreft is er geen verandering met de huidige situatie.

Zij heeft gevraagd of het nog mogelijk is dat een open sollicitatie plaatsvindt ten aanzien van leden van de VROM-raad. Principieel heb ik daar geen enkel probleem mee. Wij hebben wel te maken met het feit dat wij half september schrijven en dat de zaak op 1 januari moet functioneren. Ik heb er echter geen probleem mee om alsnog gebruik te maken van een sollicitatieprocedure. Ik zal dit verzoek overnemen, zodat er niet meer op hoeft te worden gereageerd.

De VROM-raad heeft een eigen budget, kan ik in antwoord op een volgende vraag van mevrouw Assen meedelen.

De Boer

De heer Crone blijft wat sceptisch ten aanzien van het secretariaat. Ik wil hem graag in de loop van de tijd overtuigen dat dit een buitengewoon goed en wijs besluit betreft.

De heer Hendriks kan ik zeggen dat de naam Quenée is.

Dan kom ik tot de reactie van mevrouw Augusteijn. Je kunt je afvragen of er ten aanzien van het klimaatbeleid een speciale adviescommissie nodig is. Ik kan mij ook voorstellen dat er wat dit betreft een afgestemd advies komt van een aantal commissies. Ik denk dat de Algemene energieraad, de adviesraad van Economische Zaken, zich ermee bezig wil houden. Ik ben ervan overtuigd dat de SER ons hierover zal willen adviseren. Daarnaast is er natuurlijk nog de VROM-raad. Ik vind het buitengewoon noodzakelijker ervoor te zorgen dat al die adviezen op elkaar worden afgestemd. Weliswaar hebben wij een VROM-raad, want dat scheelt in de inzichtelijkheid van de advisering, maar wij moeten er ook voor zorgen dat alle aparte adviezen die op ons afkomen gecombineerd worden en behoorlijk op elkaar afgestemd worden. Of er wat het klimaatbeleid betreft een aparte commissie moet komen of dat er sprake zal zijn van een afgestemde interdepartementale advisering, kan ik op dit moment nog niet zeggen. Zoiets moeten wij nog bekijken.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt, na goedkeuring van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, volgende week over de motie te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 14.53 uur tot 15.05 uur geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het voorstel van rijkswet Goedkeuring van het op 5 februari 1992 te Straatsburg totstandgekomen Verdrag inzake de deelneming van buitenlanders aan het openbare leven op plaatselijk niveau (Trb. 1994, 264) (24173, R1528).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Rehwinkel** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! In de politiek worden vaak meer woorden van kritiek dan van waardering gesproken. Laat ik daarom dit betoog beginnen met het uitspreken van waardering voor de regeringsbescheiden die vandaag aan de orde zijn. Daarna wil ik graag enkele vragen stellen. Dat zal het dan in hoofdzaak zijn. Ik heb dus niet gekozen voor de constructie die in de politiek zo vaak wordt gehanteerd: beginnen met plichtmatige woorden van waardering, gevolgd door de meest venijnige kritiek.

Onze waardering betreft niet alleen de regeringsbescheiden maar ook de persoon van de staatssecretaris. Hij heeft er al vaker blijk van gegeven de schriftelijke gedachtewisseling met de Kamer serieus te nemen. Hij aarzelt niet het gelijk van de Kamer of van fracties daarbinnen al vóór het plenaire debat te erkennen en een nota van wijziging uit te brengen. In dit geval is, naar aanleiding van opmerkingen van onder meer mijn fractie, de verklaring aangepast die bij de bekrachtiging van het verdrag zal worden afgelegd. Niet-Nederlanders, in dienst van een internationale organisatie, zullen gaan beschikken over het kiesrecht voor plaatselijke verkiezingen in ons land. Zoals de regering terecht opmerkt, verblijven die niet-Nederlanders hier niet voor de behartiging van belangen van een andere staat; ze zijn veelal op grond van hun deskundigheid werkzaam bij een internationale organisatie. Er bestaat onzes inziens geen reden om deze personen uit te sluiten van deelneming aan Nederlandse verkiezingen. Wij waarderen het dat de regering inmiddels ook tot dit inzicht is gekomen. Overigens vraag ik mij af om hoeveel en welke organisaties het gaat. Ook is de vraag van belang hoeveel personen het betreft. Bestaat er enig inzicht in hun politieke achtergrond? U ziet, voorzitter, hoe principiële wij dit vraagstuk hebben benaderd.

De regering antwoordt op een vraag van de GPV-fractie dat haar geen klachten bekend zijn van buitenlandse ingezetenen over de wijze waarop zij door gemeenten worden betrokken bij de voorbereiding van plaatselijke besluitvorming.

De regering voegt hieraan toe dat gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor de wijze waarop zij met eventuele klachten daarover omgaan. Dit vinden wij toch wel wat mager. Brengt ondertekening van dit verdrag niet voor de Nederlandse rijksoverheid de verplichting met zich dat zij meer inzicht tracht te verkrijgen in de deelname van buitenlanders aan het openbare leven op plaatselijk niveau? Op het punt van het kiesrecht als die informatie al verzameld is de staatssecretaris bereid na te gaan in hoeverre niet-Nederlanders in andere opzichten aan het openbare leven deelnemen? Participeren zij in bijvoorbeeld inspraakprocedures?

Voorzitter! Hoewel ik heb beloofd niet al te kritisch te eindigen, moet mij nog wel het volgende van het hart. Wij hebben ons verbaasd over de terloops op bladzijde 4 van de nota naar aanleiding van het verslag gemaakte opmerking, die het voornemen van de regering bevat om de Kieswet aan te passen in het kader van een geïntegreerd vreemdelingenbeleid. Nu stelt de Kieswet als voorwaarde voor toekenning van het kiesrecht voor niet-Nederlanders het vereiste van een ononderbroken verblijf van ten minste vijf jaar in ons land, waarbij men op de dag van de kandidaatstelling legaal in Nederland moet verblijven. Het is de bedoeling van de regering dat voorwaarde zal worden voor toekenning van het kiesrecht aan niet-Nederlanders, geen onderdaan van een van de lidstaten van de EU, een ononderbroken legaal verblijf van ten minste vijf jaar. Voorzitter! Wanneer is iemand hier nu al legaal? Iemand die over een voorlopige of definitieve vergunning tot verblijf beschikt, is hier wel legaal, maar is iemand die hier in afwachting van zo'n vergunning tot verblijf is, nu al legaal? De overheid weet dat zo'n niet-Nederlander in ons land verblijft. In deze zin is deze persoon ± als ik het zo lelijk mag zeggen ± in elk geval feitelijk legaal. In het ergste geval moet er zes jaar op een vergunning tot verblijf worden gewacht, jaren waarin men in de Nederlandse samenleving verblijft. Ik ben benieuwd of men deze jaren voor de duur van het verblijf mag meetellen. De toekenning van een vergunning tot verblijf zegt ook niets over de mate van inburgering. Men kan als men zo'n vergunning heeft, in een asiel-